

Glið á marknasamráðingarnar

Oddagrein

LOKSINS komu marknasamráðingarnar við bretar upp til politiska viðgerð.

TAD er Edmund Joensen, lögmaður, sum hevur heitt á Poul Nyrup Rasmussen, forsætisráðharra um at fáa marknamálið upp á politiskt stöð. Við øðrum orðum biður lögmaður starvsfelaga sín í Danmark um at seta seg í samband við Tony Blair, forsætisráðharra í Bretlandi fyri at fáa hann at taka málið upp.

ÆTLANIN er so, at teir triggir skulu hittast á fundi í London ella øðrum stað.

ÁHEITAN lögmanns kemur eftir drúgvum samráðingum í fleiri ár, sum enn einki endaligt úrslit hava givið. Kortini er nógv broytt síðani bretar settu sitt fullkomiliga órealistiska og órimuliga krav fram fyri nøkrum árum síðani. Sambart hesum kravi skuldi markið ganga langt inn á føroyska landgrunnin. Hetta hava føroyingar fullkomiliga víst aftur. Og ikki fyrr enn í juli í ár hava bretar innsæð, at krav teirra kundi ikki vinna nakran sum helst frama. Tí komu teir við einum nýggjum uppskoti, sum føroyingar kortini ikki vildu tosa um. Harvið steðgaði málið upp og nú kemur so nýggjasta stigið í málinum.

ÁHUGAVERT kundi verið at vitað, um avgerð lögmanns er nakað, sum okkara fólk í samráðingarnavndini taka fult undir við, ella um lögmaður ger hetta ímóti teirra ráðum! Vit halda tað vera rætt at fyrítaka sær okkurt, so tá lögmaður ikki vil leggja nakað nýtt uppskot fram undir tingunum sum aftursvar til útspælið hjá bremtum, tá er væl ikki nógv annað at gera enn at fara inn í eina politiska samráðing sum samtíðis er seinasti útvegurin áðrenn ein fer til dómstólin.

TAD verður áhugavert at síggja, hvat nýggja bretska arbeidarastjórnin hevur at siga til málið. Um hon veruliga er sinnad at liva upp til setning sín undan valinum um, at Bretland ynskir at virða sínar grannar - skulu hesir somu grannar virða Bretland.

NÚ er at vóna, at bretar vísa sín góða vilja og ikki knúska og traðka á eina litla tjóð. Heldur áttu teir at brúkt hetta høvið til at fingið góð viðurskipti við Føroyar við tí fyrri eygað at bæði londini so avgjørt hava nógv at samvinna um bæði í sambandi við olju og aðra vinnu. Fyri ikki at tosa um mentanligar økið. Hvi ikki í andanum á hesum samráðingum fáa í lag aftur eitt fast rútasamband millum londini, har bæði bretska stjórnin og landsstýrið saman við privatnum í báðum londum eru við! Ja ein uppafurtøka av Skotlandssiglingina á einum heilt øðrum stöð. Kanska hetta var vert at nevna, tá lögmaður fer til London.

VIT seta okkara álit til, at lögmaður og tey fólk, sum hann fer at hava við sær til London - um nakað verður burtur úr hesi ætlan - fara at vísa seg sum góð umboð fyri Føroya land. Hóast tað er farið, so ber eisini til at minna bretar á leiklut føroyinga undir seinna heimsbardaga. Hvi ikki bjóða Blair til Føroya fyri tað!

Sosialurin

Vilhelm Johannesen, løgtingsmaður:

Fíggjarnevndarformaðurin fer lætt um sannleikan

Orsøkin má vera tann, at Sune Jacobsen, fíggjarnevndarformaður ikki hevur nóg holla vitan, ella er hann dólskur og hevur sera vánaligt minni. Trúgvu treyðugt at hann sigur ósatt við vilja. Men hann fer í øllum førum ógvuliga lætt um sannleikan í Dimmalætting leygardagin

Í Dimmalætting seinasta leygardag skriver Sune Jacobsen, fíggjarnevndarformaður undir heitinum: »Javnaðarflokkurin er gekkurin«. Tann skemtiliga partin av greinini, har fíggjarnevndarformaðurin ger javnaðarflokkin til gekkin, sum slær alt upp í glens, skal eg lata liggja. Skal bert sláa fast, at tá tað snýr seg um at sláa alt upp í glens, liggur sambandsflokkurin fleiri bátslongdir frammanfyri javnaðarflokkin.

Men í endanum á greinini sigur Sune Jacobsen: »Sostatt kann javnaðarflokkurin, sum hevur sitið við stjórnarvaldið, meðal skuldin í hópudøðum er vaksinn frá ongum til 6 milliardir...«. Og her er tað at fíggjarnevndarformaðurin mistekur seg so tað stendur eftir. Hann sipar til tíðarskeiðið frá januar 1985 til januar 1989. Men hann sigur nógv minni enn hálvan sannleikan. Um hetta er við vilja, ella orsakað av tørvandi vitan, veit eg ikki.

Tann fyrsti, sum nakrantíð hevði orðið uttanlandsskuld fyrri munni í føroyskum politikki, var tann sera vælkendi sambandsgekkurin, Pauli Ellefsen, fyrrverandi lögmaður og fyrrverandi sambandsþvingi. Hann dugdi veruliga at sláa

alt upp í glens. Í valseiðinum frá 1978 til 1980 og uppundir løgtingsvalið í 1980 koyrdu hann og sambandsflokkurin nógv uppá uttanlandsskuldina. Tá var talan um eina føroyska nettouttanlandsskuld uppá 1 milliardir krónir. Hetta var skuld hjá landinum, kommunum, almennum stovnum og teimum privat.

Sambandsflokkurin kom framat aftan løgtingsvalið í 1980 og sat við stjórnarvaldinum frá januar 1981 til januar 1985. Tá tók javnaðarflokkurin við aftur. Nú var føroyska nettouttanlandsskuldin ikki longur 1 milliard, men 3 milliardir krónir, t.v.s. at hon var trýfaldad eftir fyra árum. Sostatt er tað beinleiðis ósatt, at vit onga uttanlandsskuld hövdu, tá javnaðarflokkurin tók við í 1985. Og lat tað verða sagt beinan vegin, at tey somu fyra árin hjá sambandsflokkinum, vórðu veðhaldsskyldurnar hjá landskassanum tvífaldaðar, úr 500 milliónum uppá 1000 milliónir krónir.

Lat meg rættileiga fíggjarnevndarformannin og sláa fast, at tá javnaðarflokkurin tók við í januar 1985, var nettouttanlandsskuldin ikki 0 kr., men 3 milliardir krónir. Hetta er próvfast og kann ikki reingjast. Tað hevur

fíggjarnevndarformaðurin skyldu at vita. Tá Sune Jacobsen so sigur, at nettouttanlandsskuldin vaks uppá 6 milliardir krónir, meðan javnaðarflokkurin sat við stjórnarvaldinum, so skal hetta takast við einum rættileiga stórum fyrivarni. Tað eigur fíggjarnevndarformaðurin eisini at vita.

Fyrivarnið liggur í tí, at seinast í landsstýrisskeiðinum, sum fevndi um tíðarskeiðið frá januar 1985 til januar 1989, varð tann hátturin, sum Hagdeildin nýtti, tá uttanlandsskuldin varð uppgjørd, munandi broytt. Frammanundan fevndu hagtelini bert um ein part av skuldini. Nevniliga skuldina hjá landskassanum, hjá almennu stovnun-

um, kommununum og ein part av privat skuldini. Við nýggja uppperðarhátinum varð øll tann privata skuldin leitað fram. Tí kundi tað henda, at uttanlandsskuldin eftir eini nátt, vaks við hundraðtals milliónum.

Tað vil við øðrum orðum siga, at varð hesin uppperðarháturin nýttur við árslok 1984, so var nettouttanlandsskuldin ikki 3 milliardir krónir, men væl meira enn tað. Møguliga 4 milliardir ella 4,5 milliardir krónir. Eg veit tað sjálvandi ikki. Tá ein uppperðarhátur verður nýttur við árslok 1984, og ein heilt annar við árslok 1988, ber illa til at sammeta gongdina við føroysku uttanlandsskuldini í hesum báðum landsstýrisskeiðum.

Lat meg at enda gera vart við, at eftir míni áskoðan er formanssessurin í lögtingsins fíggjarnevnd eitt so mikilvægt yðandi politiskt starv, at fíggjarnevndarformaðurin ikki kann loyva sær at sleingja um seg við pástandum, sum ikki hava hald í veruleikanum. Um tað søm-ir seg fyri sambandsmannin Sune Jacobsen kann hann sjálvur døma um.

Á kyndilmessu 1998
Vilhelm Johannesen

Framhald av síðu 3

nú tað hevur verið samráðstuttan úrslit so leingi.

-Vit halda, at tíðin er komin til hetta stigið.

-Skal hetta skiljast sum ein falliterklæring til formannin í føroysku samráðingarnavndini, at hann hevur ikki megnað sína uppgávu nóg væl!

-Tað er einki óvanligt við slíkari gongd. Tað kann ganga skjótt og tað kann ganga leingi. Í síðsta enda eru tað politikarnir, sum skulu geva eitt samráðingarmandat, hvussu langt partarnir skulu ganga og hvussu fram skal farast.

Ein seinasta roynd

Lögmaður visir á, at tað nú eru tveir móguleikar eftir, annar er at semjast í polit-

iskum samráðingum ella fara til Haagdómstólin.

-Hetta er so ein upplagdur móguleiki at gera eina seinastu roynd at fáa eina loysn á politiskum stöði. Vit vilja nú royna móguleikan við eini politiskari rundu. Um tað so er at hjálpa samráðingarnavndunum at koma til eitt endaligt úrslit - lat okkum vóna tað - ella okkurt annað spyrst burtur úr, er ilt at siga uppá forhend.

Uppá fyrispurning um oljuleigávan og ein lisens-runda eru ein partur av orsøkini til, at tað nú eru tikin stig til politiskar samráðingar sigur lögmaður, at vit nú í sjei ár hava roynt at fáa eina loysn, samtíðis sum vit hava fyrirreikað okkum til eina oljuvinnu.

-Men eg havi sagt og endurtaki tað, at marknamálið verður prioriterað fyrst, meðan alt hitt má koma aftaná.

Hann visir annars á, at ætlanir eru um at bjóða út í hesum árinum. Spurningurin er, um vit kunnu bjóða út og hvat. Hetta er tað, sum er til viðgerðar millum serfrøðingarnar. Ein útbjóðing má undir ongum umstøðum gera okkum verri fyri í marknamálinum.

Edmund Joensen sigur, at markið og ein útbjóðing eru tveir ymsir spurningar, men ein semja um markið fer at gera alt annað so nógv lættari.

Vit spurdu lögmann, um tað var serliga skilagott at mæta á seinasta fundi við bretska samráðingarnavnd-

ina uttan at hava nakað útspæl!

-Eg haldi vit frá føroyskari síðu altíð eru komnir við nøkrum skilagóðum útspælum og tað, sum er gjørt í seinastuni, hevur verið serliga væl umhugað. Samráðingarnar eru í trúnaði, og tí kann eg einki siga um tað.

Best er

kurteisi og vinalag
rff